

Фірсова Д. О.
ст. 11 ТР групи
керівник: **Кукіна Н. В.**
к.е.н., доцент

*Таврійського державного агротехнологічного університету
ім. Дмитра Моторного*

ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА УКРАЇНИ – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі зміцнення позиції внутрішнього туризму, як одного з ключових секторів економіки, необхідно розглядати умови, що забезпечують результативність та ефективність розвитку туристичної діяльності України. Саме інфраструктура туристичної галузі забезпечує комплексність та завершеність в реалізації туристичних проєктів, підвищення ефективності функціонування сфери туризму та гостинності.

Світовий досвід демонструє, що розвиток та удосконалення інфраструктури туристичної діяльності забезпечує збільшення показників конкурентоспроможності туристичної сфери на ринку, що активно сприяє задоволенню потреб туристів у використанні якісних туристичних послуг.

Оцінити сукупний ефект впливу інфраструктури туризму на розвиток туристичної галузі пропонуємо за одним з підходів до виміру впливу інфраструктурного капіталу на економічне зростання. Стійкість розвитку будь-якої галузі забезпечується в значному ступені її інфраструктурою, яка може бути визначена в темпах зміни ресурсоемності ВВП, ВРП чи долі вкладу в них окремої галузі, на яку безпосередньо має вплив так звана сукупна продуктивність факторів (TotalFactorProductivity – TFP).

Найбільш розповсюдженим підходом визначення TFP є метод виробничої функції [5]. TFP є однією зі змінних виробничої функції Кобба–Дугласа, функції залежності обсягу виробництва від витрат праці та капіталу:

$$Y = A \exp(\gamma) \cdot K^\alpha \cdot L^{(1-\alpha)} \quad (1)$$

де Y – загальний вклад туризму в ВВП країни, млрд.грн;

A – позитивна константа;

γ – позитивна константа технічного прогресу або сукупна факторна продуктивність TFP;

L – загальний вклад туризму в зайнятість, тис. осіб;

K – валове нагромадження основного капіталу галузі туризм, млн.грн;

α – еластичність валової продукції туристичної галузі по відношенню до капіталу (умови для α наступні: $0 < \alpha < 1$).

За даною методикою визначимо вплив факторів на туристичну галузь України. В якості вихідних даних використаємо річні статистичні показники за період 2010-2021 рр. [1; 2; 3; 4]. Крім того, з метою ліквідації подвійного обліку основних фондів, значення капіталу було зменшено на 15%. Даний відсоток інфраструктурного капіталу в обсязі основного капіталу для кожної країни світу, згідно досліджень іноземних вчених [5], в середньому становить 15 %.

Як результат, було отримано статистично значиме рівняння зі статистично значимими коефіцієнтами. Коефіцієнт детермінації дорівнює 0,915, тобто наближений до 1, який засвідчує, що більша частина дисперсії результативної ознаки (загальний вклад туризму в ВВП) пояснюється рівнянням регресії, якість рівняння добра. Рівняння було перевірено за критерієм Фішера, коефіцієнти відповідно за критерієм Стюдента. Отримане рівняння має вигляд:

$$\ln Y = 0,76 \ln K + 0,24 \ln L + 0,12 \quad (2)$$

Розглянемо визначену функцію детальніше з точки зору статистичного та економічного аналізу. Ступінь однорідності даної виробничої функції $\phi = 0,76 + 0,24 = 1$.

Це говорить про те, що при збільшенні капіталу та праці у γ рази валовий обсяг туристичних послуг збільшиться в γ^1 рази, що характерно для галузі що розвивається. Коефіцієнт при капіталі вищий за коефіцієнт при праці, це означає, що реалізація туристичної діяльності є капіталоємною, що досить закономірно, враховуючи перебудову, модернізацію туристичних дестинацій з радянських часів.

Розглянемо вклад кожного фактору в туристичну діяльність України. Так загальний вклад туризму в ВВП країни за період 2010–2021 рр. мав середній абсолютний приріст 13,34 %, у той час як капітал мав 8,4 %, а кількість зайнятих працівників в туризмі – -2,58 %. Як наслідок, капітал визначає 47,8 % зростання масштабів туристичної діяльності ($8,4 \% \cdot 0,76 = 6,38 \%$; $6,38 \% / 13,34 \%$), а праця зменшує його на 4,6 % ($-2,58 \% \cdot 0,24 = -0,62 \%$; $-0,62 \% / 13,34 \%$), залишок же 56,8 % складається з TFP – 49,8 % та статистичної помилки 7 %. Іншими словами, не дивлячись на значний вплив фактору «капітал» на розвиток туристичної діяльності, вплив інфраструктури (TFP) вище.

Таким чином, можна зробити висновок, що зростання чи спад туристичної діяльності України в першу чергу пояснюється розвиненістю інфраструктури туризму (TFP) – на 49,8 %, а вже потім капіталом і працею. Іншими словами, розвиток туризму в Україні має тісний зв'язок з туристичною інфраструктурою, що виступає або стримуючим чинником розвитку галузі, або визначає позитивну динаміку розвитку туристично-рекреаційної сфери. Інфраструктура туризму – це фундамент, на якому будується індустрія туризму.

Список використаних джерел:

1. Світовий атлас даних. Світ. Туризм. URL: <https://knoema.ru/atlas/Україна/Туризм>.
2. Статистична інформація. Національні рахунки. Річні національні рахунки. – Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Статистичні дані. Регіональна статистика. Капітальні інвестиції. – Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Статистична інформація. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності за місяць. Оплата праці та соціально-трудові відносини. – Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Growth path and TFP Changes in Light of the Estimation of Production function using Quarterly Data, Masaaki Kuboniwa, RRC Working paper series#30, January 2011.